

לח, יח

ומסך שער החצר מעשה רקם תבלת וארגמן ותולעת שני ושש משור ועשרים
אמה ארך וקומה ברחב חמש אמות לעמת קלעי החצר

לעמת קלעי החצר: כמדת קלעי החצר.

השפתי חכמים מפרש: "דלא שייך למכתב לעומת אלא מה שהוא כנגד,
והקלעים לא היו כנגדם אלא בצדדים, לכן פירש כמדת, כלומר: שיהא כמדתו".

וצריך ביאור:

א. מדוע מעתיק (הן בכותרות והן בפנים פירושו) גם את המלים "קלעי
החצר".

ב. לכאורה הני לוי לפרש "לעומת" - "למעלה" (היינו שהמסך הי' גבוה חמש
אמות יותר מהקלעים), וכפי שפירש לעיל (תצוה כח, כז) "לעומת מחברתו" -
"סמוך למקום חיבורן באפוד, למעלה מן החגורה מעט".

והביאור:

לרש"י הוקשה - המלים "לעומת קלעי החצר" מיותרות לכאורה, שהרי כבר
מפורש "וקומה ברוחב חמש אמות"? ואפילו אם נפרש שהמסך צריך להיות
חמש אמות למעלה מהקלעים, גם כן אינו מובן: מדוע לא אמר בקיצור ובבירור
"וקומה ברוחב עשר אמות"?

לכן מפרש, שהפסוק מבאר את הטעם שגובה המסך הוא חמש אמות (ולא עשר
אמות, כ"מסך פתח האוהל") - זהו משום שהי' צריך להיות "כמדת קלעי
החצר": המסך הי' (בתוכנו ובמטרתו) חלק מן הקלעים, ולכן היתה גם מדת
גובהו כגובה הקלעים.

ענינים מופלאים

הרמב"ם והראב"ד נחלקו בדינו של פתח בלי דלת - להרמב"ם הוא פטור
ממזוזה, ואילו להראב"ד הוא חייב (הלכות מזוזה רפ"ו). ויש לומר שהדבר
תלוי בגדרה של דלת: אם הדלת היא חלק של השער, שענינו פתיחה - לשם
כניסה ויציאה, מסתבר שחיוב מזוזה (הקשור עם מקום הכניסה אל הבית) חל
רק על פתח רגיל ושלם (שיש לו דלת), שהרי פתיחת הדלת מאפשרת את
הכניסה לבית. אבל אם הדלת היא ענין בפני עצמו (מהשער) וגדרה הוא סגירה
(סתימת חלל הפתח), אין סברא לומר שחיוב מזוזה בפתח ושאר הבית (שתוכנם
מקום הכניסה והיציאה - פתיחה), יהי' מותנה בדלת, שענינה לא לאפשר כניסה
ויציאה (- סתימה).

והנה רש"י מפרש שמסך שער החצר הי' חלק מהקלעים (ראה לעיל), היינו שכשם שמטרת הקלעים היתה סתימה, כן גם המסך ענינו סתימה. ומזה מובן שגם גדרה של דלת הוא סגירה, כנ"ל, לא פתיחה.

והדבר מתאים גם עם שיטת רש"י בש"ס מנחות (לג, א), שם הוא מפרש שפתח בלי דלת חייב במזוזה.

הג"ה

יינה של תורה

"דלת" רומזת לספירת המלכות, שהיא ממוצעת בין עולם האצילות לבין העולמות בריאה יצירה עשי'. וספירה זו פועלת שתי פעולות - היא מעלמת על הספירות שלמעלה ממנה, ועל ידי זה היא מגלה את אורם בעולמות בי"ע.

אוצר החכמה

והנה, לפי רש"י, המפרש פשט הכתוב, שהוא כנגד עולם העשי', יוצא שענינו של מסך (דלת) שער החצר - ספירת המלכות - הוא סתימה והעלם (ראה "ענינים מופלאים"), כי מכיון שבעולם העשי' שורר העלם מוחלט (הוא עולם של קליפות וסטרא אחרא), נרגש בו בעיקר פעולת ההעלם של ספירת המלכות.

אך תכלית הכוונה הוא לבטל העלם זה. לכן לא נאמר במפורש "כמדת קלעי החצר", אלא "לעומת קלעי החצר", כי "לעומת" פירושו מעין ודוגמה בלבד (כמו "זה לעומת זה"), היינו שמסך שער החצר אינו בדיוק כמו הקלעים, המהווים הפסק והעלם מוחלט ותמידי; ניתן לשנותו ולהפכו לענין של פתיחה וגילוי.

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

ביאורים לפירוש רש"י על התורה - ב (שמות): שניאורסון, מנחם מנדל בן כוי יצחק (9) {73} עמוד מס: 331 הוד